

Forming impressions of personality: porovnanie pôvodnej štúdie a replikácie

Podľa primacy-of-warmth efektu je vrelosť (*warmth*) najdôležitejšou charakteristikou pri tvorení dojmu o človeku. Tento efekt má pramene v Aschovom texte (Asch, 1946) s 10 experimentami a to hlavne v prvom z nich. Práve naň sa často odvolávajú práce zamerané na primacy-of-warmth efekt. Avšak Nauts et al. (2014) spochybňuje opodstatnenosť tohto odvolávania, nakoľko podľa neho dáta v pôvodnom texte nenaznačujú tak veľkú dôležitosť vrelosti. Prekladá preto replikácie experimentov, ktoré sú pre efekt relevantné.

Obe štúdie využívajú približne podobnú vzorku, avšak systém zberu je iný. Vzorka je v oboch približne rovnako veľká, no presná replikácia v tomto ohľade nie je možná, nakoľko Asch (1946) neuvádza konkrétne číslo. Hovorí však o viac ako 1000 účastníkoch, pričom väčšinu tvorili ženy. Nauts et al. (2014) rovnako uvádza viac ako 1000 účastníkov (N=1023), z toho 474 mužov. Účastníci boli v tomto prípade oslovení a štúdiu vykonali online, na rozdiel od pôvodného výskumu, ktorý prebiehal v laboratórií.

Postup samotných experimentov sa líši minimálne. V oboch mali účastníci podľa prezentovanej série charakteristík napísať ich dojem z opísanej osoby. Následne mali zo zoznamu dvojíc vybrať tú kvalitu, ktorá na osobu sedí viac a zoradiť prezentované charakteristiky podľa dôležitosti. Prezentované dvojice sérií sa odlišovali vždy v jednej charakteristike, pričom táto odlišnosť v opise mala spôsobovať aj odlišnosť v celkovom dojme. Jedna séria obsahovala *vrelý* (*warm*), druhá *neosobný* (*cold*) a v súlade s pôvodným textom boli aj v replikácií tieto charakteristiky považované za centrálné (t.j. dôležitejšie pre utvorenie dojmu). V ďalších sériách boli tieto vlastnosti okrajové. V jednej z podmienok bola dimenzia *vrelý/neosobný* nahradená vlastnosťami *slušný/netaktný* (*polite/blunt*).

Rozdielom, pravdepodobne vedúcim k niektorým odlišným záverom, je podrobnosť analýzy dát. Tá je v prípade replikácie podrobnejšia napríklad pri vlastnostiach zoradených podľa dôležitosti. Práve na základe dát o poradí dospieva k rozdielnemu záveru ako Asch (1946) v svojom prvom experimente. Podľa Nauts et al. (2014) inteligencia, nie vrelosť, je primárnou charakteristikou v utváraní dojmu. Rovnaký výsledok však nachádza v súvislosti s neosobnosťou, ktorú ľudia buď považujú za najviac alebo za najmenej dôležitú.

Avšak nie všetky závery sú odlišné. Kým Asch (1946) používa vytvorené opisy skôr na dokreslenie záverov, Nauts et al. (2014) sa venuje ich analýze podrobnejšie. Na ich základe konštatuje, zhodne s pôvodným textom, že vrelosť mení celkový dojem na pozitívnejší a taktiež, že zmena v dimenzií vrelý/neosobný mala na celkový dojem väčší vplyv než pri dvojici slušný/netaktný. Taktiež v otázke kontextovej závislosti prichádza k rovnakému záveru ako Asch, a síce, že dôležitosť vlastností sa mení a z centrálnej charakteristiky sa môže v inom kontexte stať okrajová.

Celkovo sa oba texty venujú rovnakým otázkam a témam, pričom jeden je pôvodným textom, kým druhý je užšie zameranou replikáciou. Oba využívajú podobnú metodológiu, ale Nauts et al. (2014) analyzuje získané dáta podrobnejšie, vrátane tých kvalitatívnych. Replikácia nie je popretím celej Aschovej teórie (1946), no jej závery sú v rozpore s tvrdením, že vrelosť je primárnou charakteristikou pri utváraní dojmu, ako hovorí primacy-of-warmth efekt, často odvodzovaný z Aschovho textu (1946). Na druhú stranu, kontextová podmienenosť je podporená ako pôvodným textom, tak replikáciou.

Referencie

- Asch, S. E. (1946). Forming impressions of personality. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, 41(3), 258-290. <https://doi.org/10.1037/h0055756>
- Nauts, S., Langner, O., Huijsmans, I., Vonk, R., & Wigboldus, D. H. J. (2014). Forming Impressions of Personality. *Social Psychology*, 45(3), 153-163. <https://doi.org/10.1027/1864-9335/a000179>

Kritérium hodnocení úkolu	Podíl	Splněno	Body
Účelné shrnutí pro obě studie	14%	1	0,7
Účelné porovnání studií (podobnosti, rozdíly)	14%	1	0,7
Vyvození vlastních opodstatněných závěrů	16%	1	0,8
Kvalita argumentace, její opora v textu, pospolitost, uvědomování si limitů	14%	1	0,7
Stylistika projevu a srozumitelnost	14%	1	0,7
Obsahové strukturování a plynulá návaznost textu	14%	1	0,7
Formální náležitosti a formální strukturování textu	14%	1	0,7
Maximální počet bodů Získaný počet bodů	5		5

Dobrá práce, jen tak dál.

Adam Klocek